

Niemiecki cmentarz wojskowy z 1915 roku

Współrzędne: Szerokość - 53.118693, Długość - 23.156379

Teren, który obecnie zajmuje siedziba Radia Białystok, od 1915 do 1970 roku był cmentarzem wojskowym.

Pierwsze pochówki w tym miejscu miały miejsce przed sierpniem 1915 r., kiedy Rosjanie utworzyli tu tymczasowy cmentarz. Po zajęciu Białegostoku, Niemcy otoczyli teren wałem ziemnym, a od strony szosy zbudowali bramę o grubych kamiennych słupach i drewnianym daszku. Nad bramie umieszczono napis:

NIC WIĘKSZEGO CZŁOWIEK NIE MOŻE DAĆ INNYM, JAK WŁASNE ŻYCIE

Po prawej stronie głównej alei grzebano żołnierzy niemieckich, po lewej zaś stronie żołnierzy armii rosyjskiej. Groby rozmieszczano w rzędach po 15 grobów w kwaterze niemieckiej i po 10 grobów w kwaterze rosyjskiej. Na większości niemieckich mogił stały krzyże z danymi pochowanych żołnierzy. W okresie okupacji niemieckiej pochowano ogółem około 650 żołnierzy, w tym 375 żołnierzy armii niemieckiej i 280 rosyjskiej.

W 1917 r. Niemcy zbudowali na cmentarzu mauzoleum. Był tam umieszczony napis:

TUTAJ SPOCZYWAJĄ NIEMIECCY I ROSYJSCY ŻOŁNIERZE, KTÓRZY ZGINĘLI ZA OJCZYZNĘ W LATACH 1915, 1916, 1917

W późniejszym już okresie, w tylnej części cmentarza, pochowano także kilku żołnierzy polskich. Po II wojnie światowej cmentarz był wykorzystywany przez NKWD i UB do pochówków rozstrzelanych i zamordowanych bojowników podziemia niepodległościowego. Niemiecki cmentarz wojskowy w Zwierzyncu został zlikwidowany, a na jego części wzniesiono budynek rozgłośni radiowej. Podczas kopania fundamentów znajdowane szczątki wywożono w nieznanne miejsce.

Nasuwa się tu taka refleksja iż Niemcy w okresie I wojny światowej bardziej szanowali groby swoich wrogów niż Polskie władze po II wojnie światowej.

Do tekstu wykorzystano informacje znajdujące się na [Olsztyńskiej stronie rowerowej](#)

Więcej materiałów prezentujących nieistniejące obiekty Białegostoku można zobaczyć na stronie [Archiwalne Podlasie](#)